

Brüsszel, 2022. július 12.
(OR. en)

11073/22

AGRI 320
AGRIFIN 67
AGRIORG 68

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	a Tanács
Tárgy:	A piacok helyzete, különösen az Ukrajna elleni inváziót követően

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a főbb uniós mezőgazdasági piacok – különösen az Ukrajna elleni inváziót követő – helyzetének összefoglalását, a Tanács (Mezőgazdaság és Halászat) 2022. július 18-i ülésén folytatandó miniszteri vita előkészítése céljából.

Az elnökség azt javasolja, hogy a véleménycsere – a jelenlegi helyzet megvizsgálása és a további lépések mérlegelése érdekében – a következő két kérdésre összpontosuljon:

1. Milyenek ítélik a tagállamok az idej terméshozammal kapcsolatos kilátásokat az ukrainai válság, valamint azon törekvés fényében, hogy mind az Unión belüli, mind a globális kereslet kielégítése céljából stabilizálni lehessen a gabonaellátást?
2. Milyen tapasztalatokkal rendelkeznek a tagállamok a mezőgazdasági ágazatok termelőinek nyújtott kivételes alkalmazkodási támogatás végrehajtásának előkészítése, illetve egyéb, már meghozott vagy még meghozandó intézkedések terén? Milyen egyéb intézkedéseket javasolnának a tagállamok?

A mezőgazdasági piacok helyzete**Bevezetés**

1. Az ukrajnai háború összefüggésében a mezőgazdasági ágazat jelenleg nagyon nehéz gazdasági helyzetben van.
2. A fekete-tengeri kikötőket lezáró orosz blokádnak hatására visszaesett az ukrán alapgabona-export. Az árak rekordmagasságba szöktek a piacon, noha az utóbbi hetekben némi enyhülés volt tapasztalható. A takarmánykeverékek gyártói, valamint a továbbfeldolgozók olyan nyersanyagokat igényelnek, amelyeket a korlátozott kínálat és a magas árak miatt nehéz beszerezni. Az Ukrajna elleni orosz agresszió az energia és a mezőgazdasági inputanyagok piacára is jelentős hatást gyakorol. Oroszország jelentős kőolaj- és földgázexportőr, a mezőgazdaság és annak globális ellátási láncai pedig többnyire a fosszilis tüzelőanyagoktól (kőolaj és földgáz) függenek.
3. A magas inputanyagárak jelentős hatást gyakorolnak a mezőgazdasági termelésre és a feldolgozóiparra: ez a legsúlyosabban a leginkább energiaigényes ágazatokat érinti. Az inputanyagok árának emelkedése miatt gazdasági nehézségekkel szembesülnek más mezőgazdasági termelőágazatok is – különösen azok, amelyek magasabb hozzáadott értékkel rendelkeznek. Rövid távon nem várható a helyzet javulása. Az élelmezésbiztonság terén a helyzet nehezzé válhat, amennyiben a fenti tendenciák továbbra is fennállnak, ugyanakkor az Unióban pillanatnyilag – az uniós élelmiszer-ellátási láncok rezilienciájának köszönhetően – nem fenyegeti veszély az élelmezésbiztonságot és az élelmiszer-ellátást. Az uniós szolidaritási folyosók és a hozzájuk kötődő kapcsolatteremtő platformok azért jöttek létre, hogy segítsék az áruk Ukrajnából történő kivitelét.

A főbb ágazatok helyzete

4. Bizonyos uniós mezőgazdasági piacokon a száraz és meleg időjárás miatt néhány szántóföldi növényre nagy nyomás nehezedik. A **gabonatermés** a jelenlegi várakozások szerint 2,5%-kal alul fogja múlni a 2021-es szintet. A napraforgó hozama várhatóan kiemelkedő lesz: ennek eredményeként a termés mennyisége 6,9%-os éves növekedést mutat majd, így pedig 11 millió tonnás, új rekordot ér el. A cukortermelés az előző évhez képest várhatóan 5%-kal visszaesik, de így is megfelel majd az elmúlt öt év átlagának, a készletek pedig megfelelő szinten állnak. A szántóföldi növények bioüzemanyagként való felhasználása a várakozások szerint stabil marad, mivel az üzemanyag iránti kereslet világjárványt követő felívelését lenyomják a magas árak.
5. Az **olajos magvak** 2022/23-ban betakarítandó termőterülete lényegesen megnövekedett (az előző évhez képest 7,5%-kal), ami egyrészt a magas áraknak, másrészt a parlagra történő vetést lehetővé tevő ideiglenes eltérésnek tudható be. Ezen belül a legnagyobb növekedést – alacsony víz- és trágyázási igénye miatt – a napraforgó vetésterülete mutatta. Az uniós olajosmagtermés előreláthatóan 32,1 millió tonna lesz (ami az ötéves átlagot tekintve 7,8%-os növekedést jelent): ez magában foglalja a napraforgómag 11,1 tonnás rekordmennyiségét, amellyel ellensúlyozható az Ukrajnából érkező ellátás kiesése.
6. A **cukor** 2022/23-as gazdasági idénye várhatóan 1,9 millió tonnás induló készlettel kezdődik (ez az előző idényhez képest 58%-os növekedést jelent). A termés az előrejelzések szerint 15,8 millió tonna lesz, amely megfelel az ötéves átlagnak, a fogyasztás pedig várhatóan továbbra is stabil marad.
7. A 2021/22-es idényben az uniós **olívaolaj**-termelés 11%-os növekedését az olajbogyó magasabb olajtartalma eredményezte. Az olívaolaj uniós termelői árai valószínűleg továbbra is az átlag felett maradnak: ez egyrészt a magas inputanyagáraknak és szállítási költségeknek, másrészt az egyéb olajok és zsírok szintén magas árának tudható be. Az uniós export az előrejelzések szerint a tavalyi rekordszinthez képest csökken majd, miközben az uniós fogyasztás terén némi élénkülés várható. A zárókészletek a vártnál alacsonyabbak lehetnek, ami a 2022/23-as uniós termelés átlag alatti alakulása felé mutat.

8. Az uniós **bor**termelés és -behozatal 2021/22-es csökkenése ellenére a fogyasztás várhatóan 5%-kal nőni fog, így egy főre vetítve 23 literre emelkedik: ennek oka az alacsonyabb kivitel, valamint az „egyéb felhasználásra” szánt bor (lepárlás, ecet, röviditalok) termelésének csökkenése. Vásárláskor a fogyasztók egyre több figyelmet szentelnek a bor eredetének: ezt követi az íz- és a márkapreferencia.
9. A **friss őszibarack és nektarin** 2022-es, egy főre eső uniós fogyasztása – az alacsonyabb vásárlóerő ellenére – várhatóan 6,1 kg-ra emelkedik (bár még így is a sokéves átlag alatt marad): ez a magasabb termelésnek, a kedvező időjárásnak és a turizmus újbóli beindulásának köszönhető.
10. A bőséges terméssel, magas fogyasztással, kiváló minőséggel és alacsony készletekkel jellemezhető, kiemelkedő 2021-es idényt követően az uniós **paradicsom**termés 2022-ben várhatóan 9%-kal, 16,5 millió tonnára csökken. Az előrejelzések szerint a feldolgozási célú termelés 14%-kal, míg a frissen történő fogyasztásra szánt paradicsomtermés 3%-kal esik vissza az előző évhez képest. Az alacsonyabb termelés okai az aszály, az alacsonyabb várható kereslet, a más, nyereségesebb növényekre való átállás, valamint – az igen magas energiaköltségek miatt – az üvegházi termesztés csökkenése.
11. A **tejtermékek** uniós ára rekordszinten áll. Miközben a sovány és a teljes tejpor esetében az uniós árak viszonylag stabilak (de magasak), a savóárak pedig némi csökkenést mutatnak, más termékek árai továbbra is emelkednek. E fejlemények hatására az Unióban rekordszinten állnak a nyerstejárak. Ennek ellenére a gazdaságok árrezei – a magas inputanyagárak miatt – továbbra is szűkek. A tavasszal jellemző száraz és meleg időjárásnak betudhatóan – amely kedvezőtlenül hatott a fű minőségére és az egyéb takarmány-összetevők rendelkezésre állására – a tejhozam növekedése az Unióban a 2022 elején vártnál (0,4%) alacsonyabban alakulhat, mindegyik pedig kihat a magas takarmányköltség miatti csökkent takarmányfelhasználás is. A tejelő állomány (1%-os) csökkenését is számbavéve a tejszállítmányok mennyisége így 2022-ben várhatóan 0,6%-kal esik majd vissza. A fű rosszabb minősége és a rendelkezésre állásból fakadó alacsonyabb takarmányfelhasználás feltehetőleg a tej zsír- és fehérjetartalmának csökkenését is magával vonja, emiatt pedig még kevesebb feldolgozható tejszáranyag áll majd rendelkezésre. Az uniós sajt- és tejszintermelés további növekedése elvonhatja a tejszírt a vaj és a teljes tejpor előállításától. A sajt kivitel várhatóan növekedni fog, a tejtermékek háztartási célú felhasználása pedig 2022-ben enyhén (0,3%-kal) emelkedhet, ami feltételezi az egyenletes kiskereskedelmi értékesítést és az étkeztetési szolgáltatások helyreállítását, valamint azt, hogy a magas termelői árak az értékesítési láncban keresztül csak korlátozottan érik el a fogyasztókat.

12. Ami a **húst** illeti, a marhahústermelés a magas árak ellenére – főként a marhahús- és a tejágazatban megfigyelhető strukturális kiigazítás következtében – 2022-ben várhatóan 0,5%-kal csökkenni fog. Az uniós kivitel elsősorban a magas piaci értékű termékek piacai felé bizonyára növekedni fog, ugyanakkor korlátozóan hatnak rá a rekordmagas árak. Az Unióba való behozatal a brazil kínálat következtében növekszik. A környezetvédelemmel kapcsolatban fokozódó aggályok, a csökkent exportlehetőségek, a tartósan magas inputköltségek és az afrikai sertéspestis (ASP) valószínűleg a sertéshúsról irányuló erőteljes árörsztönzés leállításához és a termelés visszaeséséhez fognak vezetni. Az ASP miatti akut válság két évében az Unió Kínát látta el sertéshússal, mostanra azonban ismét az Egyesült Királyság vált az EU első számú exportpiacává. Az uniós baromfi-hús-termelés 2022-ben várhatóan stabilizálódni fog. A brojlercsirke uniós ára elég magas ahhoz, hogy kiegyensúlyozza a magas inputköltségeket, miközben – egyéb tényezők mellett – továbbra is terjed a magas patogenitású madárinfluenza. Az Egyesült Királysággal folytatott kereskedelem ismét elérte a brexit előtti szintet, ám az Unió néhány exportpiacon veszít részesedéséből. Az import várhatóan visszaáll a 2016–2019-es szintre, bár az Ukrajnával folytatott kereskedelmi forgalomban némi felfelé ható bizonytalanság érezhető. Az uniós bárány- és kecskeállomány méretének történelmi mélypontja ellenére a levágásra szánt állatok száma 2022-ben várhatóan stabilizálódik majd. A kereskedelem valószínűleg élénkülni fog, de továbbra is viszonylag alacsony szinten marad, ami tartósan magas belföldi árakhoz vezet.

Konklúzió

13. Ukrajna Oroszország általi inváziója jelentős zavart okozott a globális és az uniós mezőgazdasági piacokon, és az élelmiszer-ellátás globális szintű bizonytalanságát idézte elő a Covid19-járvány utáni talpraállás időszakában, amelyben már eleve inflációs nyomás érvényesült az energia, a nyersanyagok, a műtrágyák és az áru fuvarozás tekintetében. A mezőgazdasági világpiaci árak az invázió kezdete óta 30%-kal emelkedtek, bár az elmúlt hetekben némi enyhülés volt tapasztalható. Az Unióban jellemző időjárási körülmények – különösen a számos régiót érintő, elhúzódó szárazság – további nehézségeket gördítenek az új betakarítás elé, ami miatt az eredetileg előrejelzettnél alacsonyabb termés hozam várható.

14. Az Unió az élelmiszerek tekintetében nagyrészt önellátó és az agrár-élelmiszeripari kereskedelem terén jelentős többlettel rendelkezik, az uniós egységes piac pedig újfent bizonyosságot tehet sokkhatásokkal szembeni ellenálló képességéről, ugyanakkor a magas árak és az inflációs nyomás miatt egyre fokozódnak a megfizethetőséggel kapcsolatos aggodalmak. Noha az élelmiszer-fogyasztás mennyiségileg változatlanak tűnik, e fogyasztás értéke várhatóan csökkenni fog, mivel lehetséges, hogy a fogyasztók és az élelmiszerfeldolgozók egy része a jobb minőségű termékekről az olcsóbbakra tér át.
-